

บทสรุปย่อสำหรับผู้บริหาร

1. รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการ

1.1 ชื่อเรื่อง : โครงการ การศึกษาอ้อย มทส. พันธุ์ใหม่ (อารีย์ 1)

(Study of SUT New Sugarcane Line : AR 1)

1.2 คณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการ :

รศ.ดร. จุฑารัตน์ อรรถจารุสิทธิ์

สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โทร 044-224259

ผู้ร่วมวิจัย :

ดร. สุกชด วัณประเสริฐ สาขาเทคโนโลยีการผลิตพืช สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร

นายนิศร ขจรผล ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพืชไร่นครราชสีมา

1.3 งบประมาณและระยะเวลาการทำงานวิจัย

ได้รับงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 จำนวน 222,500 บาท

ระยะเวลาการทำงานวิจัยตั้งแต่ เดือน ตุลาคม 2550 ถึง เมษายน 2552

2. ความสำคัญ และที่มาของปัญหา

สืบเนื่องจาก ศาสตราจารย์ ดร.อารีย์ วรรณวัฒน์ ได้ทำการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ (tissue culture) อ้อยพันธุ์อู่ทอง 1 ซึ่งปรับปรุงพันธุ์โดยกรมวิชาการเกษตร โดยใช้พันธุ์ F172 ผสมเปิด (ปริศนา จาคิกวณิช และคณะ, 2528 ; ศูนย์เกษตรอ้อยภาคกลาง, 2537) และมีความต้านทานโรคและแมลงปานกลาง (จุฑารัตน์ อรรถจารุสิทธิ์ และคณะ, 2527) ศ.ดร.อารีย์ พบว่ามีอ้อยที่มีความผันแปร คือ มีลักษณะแตกต่างจากพันธุ์เดิม (somaclonal variation) มีลำต้นใหญ่ ตรง แดกกอติ ไม่หักล้ม จึงได้ปลูกเพื่อขยายพันธุ์ในฟาร์ม มทส. ในปี 2547-48 และเนื่องจาก ศ.ดร.อารีย์ ได้เกษียณอายุราชการแล้ว จึงได้มอบงานการศึกษาพันธุ์อ้อยให้กับ รศ.ดร.จุฑารัตน์ อรรถจารุสิทธิ์ เพราะเคยเป็นผู้ร่วมงานปรับปรุงพันธุ์อ้อยอู่ทอง 1 รศ.ดร.จุฑารัตน์จึงได้ขอตั้งชื่ออ้อยสายพันธุ์นี้ว่า “อารีย์ 1” (AR1) เพื่อเป็นเกียรติแก่ ศ.ดร.อารีย์ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาลักษณะประจำพันธุ์ ลักษณะทางพืชไร่ และการเจริญเติบโตของสายพันธุ์ คุณภาพและองค์ประกอบผลผลิตรวมทั้งความต้านทานต่อโรคและแมลง ซึ่งหากผ่านขั้นตอนการทดสอบมาตรฐานทุกขั้นตอนว่าเป็นพันธุ์ที่มีความดีเด่นเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการและเกษตรกรก็สามารถที่จะนำข้อมูลไปขอรับรองพันธุ์ และส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกต่อไปได้

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์ประจำพันธุ์ของอ้อยอารีย์ 1 ที่สำคัญ เช่น ลำต้น ข้อ ปล้อง ตา หูใบ คอใบ ฯลฯ
2. เพื่อศึกษาลักษณะสำคัญทางพืชไร่ และองค์ประกอบผลผลิตของอ้อยอารีย์ 1 เปรียบเทียบกับพันธุ์ต้นแบบคือ อู่ทอง 1 อ้อยพันธุ์ส่งเสริม และพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกเป็นการค้า เช่น K88-92 และ K84-200 ฯลฯ โดยเก็บข้อมูลเบื้องต้นจากแปลงพันธุ์มาตรฐาน (Standard Yield Trial) เช่น ลักษณะการแตกหน่อ, ลักษณะกอ, เส้นผ่าศูนย์กลางลำ, ความสูงของลำ, จำนวนลำ/ไร่, น้ำหนักเก็บเกี่ยว/ไร่, Commercial Cane Sugar (CCS.), ผลผลิตน้ำตาลต่อตันอ้อย, purity ฯลฯ โดยเก็บข้อมูลต่อเนื่องเป็นเวลา 2 ปี คือเก็บเกี่ยวครั้งที่ 1 ในเดือน มกราคม 2551 และเก็บเกี่ยวครั้งที่ 2 ในเดือน ธันวาคม 2551
3. เพื่อศึกษาความต้านทานของอ้อยพันธุ์อารีย์ 1 ต่อโรคและแมลงศัตรูที่สำคัญ เช่น โรคเส้ดำ โรคเหี่ยวหน้าแดง โรคใบขาว และหนอนกออ้อย
4. เพื่อทดสอบศักยภาพสูงสุดของการให้ผลผลิตของอ้อยอารีย์ 1 เมื่อให้ปุ๋ยต่าง ๆ กัน เปรียบเทียบกับอ้อยพันธุ์ส่งเสริมและพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูก
5. เพื่อวิเคราะห์ผลการทดลองเบื้องต้นและสรุปลักษณะในข้อ 1, 2, 3 และ 4 ของอ้อยพันธุ์อารีย์ 1 เพื่อใช้ในการตัดสินใจในการศึกษาขั้นต่อไป คือถ้าดีกว่าพันธุ์ส่งเสริม และพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกหรือดีกว่าอ้อยสายพันธุ์ดีเด่นจากหน่วยงานปรับปรุงพันธุ์อ้อยทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันก็ควรที่จะทำ DNA finger print และศึกษาการเปลี่ยนแปลงทดสอบในระดับ Regional Trial ใน Phase ต่อไป

4. ระเบียบวิธีการวิจัย

➤ **ปีที่ 1** วางแผนการทดลองแบบ RCBD มี 4 ซ้ำ 11 กรรมวิธี (สายพันธุ์) คือ K84-200, K88-92, 94-2-200, LF82-2122, TBy20-0154, UT1(อู่ทอง 1), UT95-2-156, TBy20-0535, F156, Phil66-07 (Marcos) และอารีย์ 1 โดยมีขนาดแปลงทดลองย่อย 4.8x8 เมตร แปลงทดลองย่อยละ 4 แถว แต่ละแถวยาว 8 เมตร เว้นทางเดินระหว่างการทดลองย่อย 2 เมตร ปลูกอ้อยโดยใช้ระยะปลูก 1.2x0.5 เมตร ทำการทดลองที่แปลงฟาร์มของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ระยะเวลา 1 ปี (ปีการผลิต 2550/51)

➤ **ปีที่ 2** วางแผนการทดลองแบบ Split plot in RCBD มี 4 ซ้ำ Main plots คือ พันธุ์อ้อย 3 พันธุ์ ได้แก่ อารีย์ 1, อู่ทอง 1 และ K88-92 Sub plots คือ การใช้ปุ๋ย 4 คำรับ ได้แก่ ปุ๋ยเคมี, ปุ๋ยอินทรีย์, ปุ๋ยเคมี+ปุ๋ยอินทรีย์ และ ปุ๋ยเคมี+ปุ๋ยจุลินทรีย์ ทำการทดลอง ณ ศูนย์วิจัยพืชไร่นครราชสีมา ระยะเวลา 1 ปี (ปีการผลิต 2551/52)

การทดลองในปีที่ 1 และ 2 ประกอบด้วย 3 การทดลองย่อยดังนี้

การทดลองที่ 1 : ศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์ประจำพันธุ์ของอ้อย “อารีย์ 1”

- 1.1 ตรวจสอบบันทึกข้อมูล สี ลักษณะของข้อ ลำ ปล้อง คา หูใบ ถิ่นใบ คอใบ กาบใบ ใบ และข้อสังเกตอื่น ๆ โดยวิธีการสุ่มวัดจากอ้อย 2 แถว กลาง/แปลงทดลองย่อย ซึ่งใช้รายละเอียดของวิธีการบันทึกข้อมูลในแต่ละลักษณะตามมาตรฐานของการศึกษาพันธุ์อ้อยของกรมวิชาการเกษตร (สถาบันวิจัยพืชไร่, 2544) โดยรายละเอียดอยู่ในภาคผนวก 1
- 1.2 บันทึกข้อมูลรายละเอียดของแต่ละลักษณะ และถ่ายภาพประกอบ

การทดลองที่ 2 : ศึกษาลักษณะองค์ประกอบผลผลิต ผลผลิตและคุณภาพผลผลิตอ้อย

➤ ปีที่ 1

เก็บข้อมูลเบื้องต้นจากแปลงพันธุ์มาตรฐาน (Standard Yield Trial) โดยเปรียบเทียบอ้อยอารีย์ 1 กับอ้อยอีก 11 สายพันธุ์ (มีลักษณะประจำพันธุ์ดังแสดงไว้ในภาคผนวกที่ 6 และมีที่มาของสายพันธุ์ในข้อ 4 ระเบียบวิธีวิจัย) บันทึกข้อมูลองค์ประกอบผลผลิตและคุณภาพของผลผลิต เช่น เส้นผ่าศูนย์กลางลำ ความสูงของลำ จำนวนลำ/ไร่ น้ำหนักเก็บเกี่ยว/ไร่, Fiber, Brix, CCS., ผลผลิตน้ำตาล/ตันอ้อย ฯลฯ โดยใช้วิธีการสุ่มวัดตามมาตรฐานการบันทึกข้อมูลพืชไร่ของกรมวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร, 2540) ทำการทดลอง ณ ฟาร์มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ระยะเวลา 1 ปี (ธันวาคม 2549-มกราคม 2551) และห้องปฏิบัติการวิเคราะห์คุณภาพ CCS. โรงงานน้ำตาลนครบุรี อ.นครบุรี จ.นครราชสีมา

องค์ประกอบผลผลิต

- 1) จำนวนลำเก็บเกี่ยว : ตรวจสอบจำนวนลำที่เก็บเกี่ยวได้ทั้งหมดในแต่ละแปลงย่อยแล้วคำนวณเป็นจำนวนลำ/ไร่
- 2) จำนวนลำตอกอ(การแตกอ) : สุ่มนับจำนวนหน่อที่เกิดขึ้นในแต่ละกอ จำนวน 5 กอ แล้วหาค่าเฉลี่ย
- 3) ความสูงของลำ (เมตร) : วัดจากอ้อยลำหลักที่เก็บเกี่ยว (วัดจากโคนถึง natural breaking point หรือ first visible dew lap) โดยสุ่มวัดจาก 10 กอ แล้วหาค่าเฉลี่ย
- 4) เส้นผ่าศูนย์กลางลำ (ซม.) : วัดกลางปล้องของปล้องที่ 10 ซม. เหนือระดับพื้นดิน หน่วยเป็นเซนติเมตร
- 5) จำนวนปล้องต่อลำ : สุ่มวัดจาก 10 ลำ ที่เก็บเกี่ยวได้ในแต่ละแปลงย่อยแล้วหาค่าเฉลี่ย
- 6) น้ำหนักลำ (กก.) : สุ่มชั่งน้ำหนักลำอ้อยที่ตัดได้ 10 ลำ ในแต่ละแปลงทดลองย่อย แล้วคำนวณหาค่าเฉลี่ยน้ำหนัก/ลำ หน่วยเป็นกิโลกรัม
- 7) การหักล้ม : ตรวจสอบว่าถ้ามีกอที่เอนมากกว่า 45° ถือว่าล้ม และให้เป็นคะแนน 1-5 คะแนน เมื่อไม่มีกอล้ม = 1, กอล้ม 1-25% = 2, กอล้ม 26-50% = 3, กอล้ม 51-75% = 4 และ กอล้ม 76-100% = 5

- 8) Brix (%) : สุ่มวัด 10 ลำในแต่ละแปลงย่อยและใช้น้ำอ้อยจากส่วนยอด กลาง และโคนของแต่ละลำแล้วหาค่าเฉลี่ย/ลำ

ผลผลิต

สุ่มชั่งน้ำหนักลำอ้อยที่ตัดได้ในแต่ละแปลงย่อย มีหน่วยเป็นกิโลกรัมแล้วคำนวณเป็นน้ำหนักผลผลิตเก็บเกี่ยวตัน/ไร่

คุณภาพของผลผลิต

สุ่มอ้อย 10 ลำจากทุกแปลงย่อย แล้วนำไปหาค่าต่าง ๆ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ตามคู่มือการวิเคราะห์อ้อยและน้ำตาลทราย (คณะกรรมการปรับปรุงคู่มือการวิเคราะห์อ้อยและน้ำตาลทราย, 2527) และคู่มือการบันทึกข้อมูลพืชไร่ กรมวิชาการเกษตร, 2540) ดังนี้

- 1) Fiber (F) (%) : สุ่มตัดลำอ้อยเป็น 3 ส่วน (โคน กลาง ปลาย) แล้วสุ่มหีบแต่ละส่วนนำไปเข้าเครื่องบด ผสมให้เข้ากัน ชั่งน้ำหนัก (W_1) แล้วใส่ถุงผ้านำไปขยี้ในน้ำ 4-5 ครั้ง แล้วบีบน้ำออก โดยใช้เครื่องบีบน้ำ แล้วเข้าสู่อบที่ 105°C นาน 3-4 ชม. แล้วทิ้งไว้ให้เย็นที่อุณหภูมิห้อง แล้วชั่งน้ำหนัก (W_2) นำไฟเบอร์ออกจากถุงผ้า แล้วนำถุงผ้าไปอบลดความชื้นแล้วชั่ง นน. (W_3)

$$\text{Fiber (\%)} = \frac{W_2 - W_3}{W_1} \times 100$$

ส่วนที่เหลือจากการหา Fiber นำไปหีบเอาน้ำอ้อยมาหาค่าต่อไปนี้

- 2) Brix (B) ที่ 20°C : ใช้เครื่อง refractometer

- 3) Pol (P) ที่ 20°C : ใช้เครื่อง polarimeter

$$4) \text{ ค่า CCS.} = \frac{3P [1 - F + 5]}{2} - \frac{B [1 - F + 3]}{100}$$

$$5) \text{ Purity (\%)} = \frac{P \text{ ที่ } 20^{\circ}\text{C}}{B \text{ ที่ } 20^{\circ}\text{C}} \times 100$$

- 6) ปริมาณน้ำตาล/ตันอ้อย Sugar yield (ตัน CCS./ไร่)

$$\text{น้ำตาล/ตันอ้อย (Sugar yield)} = \frac{\text{CCS.} \times \text{ผลผลิต (ตัน/ไร่)}}{100}$$

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลทั้งหมดวิเคราะห์ความแตกต่างทางสถิติ (ANOVA) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย โดยวิธี Duncan's New Multiple Range Test (DMRT) โดยใช้โปรแกรมสถิติ SPSS version 13.0

➤ ปีที่ 2

เปรียบเทียบอ้อยอารีย์ 1 กับอ้อยพันธุ์ส่งเสริม และพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูก 2 พันธุ์ คือ พันธุ์อู่ทอง 1 และ K88-92 ภายใต้สภาพการใช้คาร์บอนที่แตกต่างกัน 4 คาร์บอน การปลูกอ้อยในแปลง Standard Yield Trial เก็บข้อมูลต่าง ๆ โดยใช้มาตรฐานการบันทึกข้อมูลเหมือนกับการทดลองในปีที่ 1 แต่ทำการ

ทดลองที่ศูนย์วิจัยพืชไร่นครราชสีมา ระยะเวลา 1 ปี (มกราคม-ธันวาคม 2551) และห้องปฏิบัติการวิเคราะห์คุณภาพ CCS. ศูนย์วิจัยพืชไร่สุพรรณบุรี อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี

การทดลองที่ 3 : การศึกษาเรื่องโรคและแมลงศัตรูอ้อย

โรคอ้อย

3.1 โรคใบขีด ซึ่งเกิดจากจาก sugarcane mosaic poliovirus (SMV) ให้ประเมินเป็นเปอร์เซ็นต์ของการเกิดโรค โดยสุ่มนับจำนวนลำอ้อยที่แสดงอาการจากกออ้อยทั้งหมดในแปลงทดลองย่อยของทุกกรรมวิธี แล้วคำนวณเป็นเปอร์เซ็นต์เฉลี่ยของการเกิดโรค

3.2 โรคเส้ดำ โรคไส้แดง และโรคใบขาว ให้ประเมินค่าดัชนีความรุนแรงโดยนำค่าเปอร์เซ็นต์ลำอ้อยที่แสดงอาการของโรคมาเทียบเป็นระดับความรุนแรงของอาการเป็นค่าคะแนน 5 ระดับ คือ ระดับ 1 หมายถึง ไม่เกิดโรค (0%), ระดับ 2 หมายถึง เกิดโรค 1-25%, ระดับ 3 หมายถึง เกิดโรค 26-50%, ระดับ 4 หมายถึง เกิดโรค 51-75% และ ระดับ 5 หมายถึง เกิดโรรมากกว่า 75% แล้วคำนวณโดยใช้สูตร

$$\text{ดัชนีความรุนแรง} = \frac{\text{ผลรวมระดับค่าคะแนนจากลำที่แสดงอาการ}}{\text{จำนวนลำทั้งหมดที่ตรวจประเมิน}}$$

3.3 กรณีที่อ้อยแสดงอาการของโรคไม่ชัดเจนจะมีการตรวจยืนยันชนิดของเชื้อสาเหตุ โดยนำตัวอย่างมาตรวจวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการในกรณีของโรคที่เกิดจากเชื้อราให้ส่งคูด้วยกล้องจุลทรรศน์ ในกรณีของโรคใบขีดจาก SMV ให้ใช้วิธีการ ELISA

แมลงศัตรูอ้อย

ศึกษาการทำลายที่เกิดจากแมลงศัตรูอ้อยที่สำคัญ ดังนี้

4.1 หนอนกออ้อย : ตรวจตรวจชนิดของหนอนกออ้อยที่เข้าทำลาย และนับทุกคืนในแต่ละแปลงทดลองย่อย นับหน่อ (ต้น) ที่ถูกทำลายและหน่อทั้งหมด นำมาคำนวณหาเปอร์เซ็นต์การทำลาย โดยตรวจการทำลายตั้งแต่อ้อยอายุ 1-4 เดือน เพื่อประเมินการทำลายของหนอนกอในสภาพธรรมชาติ

4.2 แมลงชนิดอื่น ๆ ให้บันทึกความเสียหายและชนิดของแมลงที่พบ

- ปลวกและด้วงหนวดยาว บันทึกกอที่ถูกทำลายแล้วคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ (%)

- เพลี้ยหอย เพลี้ยแป้ง : บันทึกการทำลายเป็นเปอร์เซ็นต์แล้วนำมาให้เป็นระดับค่าคะแนนความเสียหาย 0 ถึง 4 คือ 0 = ไม่ถูกทำลาย, 1-25% = 1, 26-50% = 2, 51-75% = 3 และ 76-100% = 4

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลมาวิเคราะห์ความแตกต่างทางสถิติ (ANOVA) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้ Duncan's New Multiple Range Test (DMRT) โดยใช้โปรแกรมสถิติ SPSS Version 13.0

5. ผลการวิจัย

การทดลองที่ 1 : ศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์ประจำพันธุ์ของอ้อย “อารีย์ 1”

จากการศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของอ้อยพันธุ์อารีย์ 1 เป็นเวลา 2 ปี คือจากแปลงทดลอง ณ. ฟาร์มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ในปีการผลิต 2550/51 และ ณ ศูนย์วิจัยพืชไร่นครราชสีมา ในปีการผลิต 2551/52 พบว่าลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของอ้อยพันธุ์อารีย์ 1 มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับอ้อยพันธุ์อุทุมพร 1 คือ มีทรงกอตั้ง ลำขนาดใหญ่มีสีเขียวอมเหลือง ปล้องรูปทรงกระบอก การวางตัวของปล้องมีแบบซิกแซกเล็กน้อย ลักษณะตาดูน กลมรี ฐานตาอยู่ชिरรอยกาบ ยอดตาอยู่ใต้ วงเจริญที่โค้งขึ้นเหนือตา กาบใบมีสีเขียวอมเหลืองอยู่ติดลำต้นลอกก่อนข้างยาก มีขนบริเวณด้านข้างของกาบใบทั้งสองข้างเล็กน้อย หูใบมี 2 ข้าง ข้างในยาวกว่ารูปใบหอกปลายมน ลักษณะลิ้นใบเป็นรูปกระจับ กอใบมีสีเขียวอมเหลืองรูปทรงคล้ายสามเหลี่ยมมุมฉากลักษณะใบตั้งและโค้งกลางใบ ปลายใบเรียว ซึ่งลักษณะดังกล่าว แสดงไว้ในตารางที่ 1 และได้บันทึกเป็นภาพที่แสดงไว้ในภาคผนวกที่ 2

การทดลองที่ 2 : ศึกษาลักษณะองค์ประกอบผลผลิต ผลผลิตและคุณภาพผลผลิตอ้อย

➤ ปีที่ 1 (ปีการผลิต 2550/51)

จากการศึกษาองค์ประกอบผลผลิตของอ้อย 11 สายพันธุ์ ปลูก ณ ฟาร์มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยสุ่มวัดความสูงของลำ (เมตร) เส้นผ่านศูนย์กลางลำ (เซนติเมตร) นับจำนวนปล้อง/ลำ นับจำนวนลำ/กอ จำนวนลำเกี่ยวเกี่ยว/ไร่ น้ำหนักลำ (กิโลกรัม) คำนวณหาน้ำหนักลำเฉลี่ย (กิโลกรัม) จำนวนกอ/ไร่ จำนวนลำ/ไร่ และน้ำหนักผลผลิต/ไร่(ตัน/ไร่) วัดความหวาน (% Brix) หาค่า CCS. และนำค่า CCS. มาคำนวณหาปริมาณน้ำตาล/ตันอ้อยและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความแตกต่างทางสถิติพบว่าอ้อยที่มีความสูงมากที่สุดคือพันธุ์ TBy20-0154 และอ้อยอารีย์ 1 อยู่ในกลุ่มความสูงน้อยที่สุด อ้อยที่มีขนาดลำใหญ่ที่สุด (ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางมากที่สุด) คือพันธุ์ TBy20-0535 และอ้อยอารีย์ 1 มีขนาดลำอยู่ในกลุ่มปานกลาง ที่อายุเก็บเกี่ยว 12 เดือน อ้อยอารีย์ 1 มีค่า Brix เท่ากับ 19.83% ต่ำรองจาก K88-92 ซึ่งมีค่า Brix ต่ำสุดเท่ากับ 19.3% ในขณะที่ 94-2-200 ให้ค่า Brix สูงสุด คือ 24% และรองลงมาคือ K84-200 คือ 22.47% ส่วนค่า CCS. เป็นค่าซื้อขายน้ำตาลซื้อขายทางการค้า ซึ่งรัฐบาลกำหนดมาตรฐานไว้เท่ากับ 10 ที่อายุเก็บเกี่ยว 12 เดือน พบว่าสูงสุดในอ้อยพันธุ์ K84-200 เท่ากับ 11.7 ในขณะที่อ้อยอารีย์ 1 เท่ากับ 9.1 ซึ่งอยู่ในรองอันดับ 3 ของพันธุ์ที่ต่ำที่สุด ส่วนน้ำหนักลำนั้น อ้อยอารีย์ 1 และอ้อยอุทุมพร 1 มีน้ำหนักมากใกล้เคียงกัน คือ 2.21 และ 2.28 กก. ต่อลำ อ้อยอารีย์ 1 มีจำนวนลำ/กอปานกลางเหมือนอ้อยพันธุ์อุทุมพร 1 และอ้อยต่างๆ ไป คือ 4.1 ลำ/กอ ส่วนน้ำหนักลำ/กอนั้น อ้อยอารีย์ 1 จะเท่ากับ 9.3 กก./กอ ต่ำกว่าอ้อยอุทุมพร 1 ซึ่งเท่ากับ 9.5 กก./กอ ในขณะที่พันธุ์ 94-2-200 ให้น้ำหนักสูงสุดคือ 12.0 กก./กอ น้ำหนักผลผลิต/ไร่ที่ต่ำสุดพบในอ้อยพันธุ์ Marcos (9.35 ตัน) และพบสูงสุดในพันธุ์ 94-2-200 (21.67 ตัน) ในขณะที่อ้อยอารีย์ 1 และอุทุมพร 1 เท่ากับคือ 14.24 และ 19.27 ตัน ตามลำดับ ส่วนการหาค่าความสัมพันธ์ขององค์ประกอบผลผลิตนั้น พบว่าความสูงของอ้อยมี

ความสัมพันธ์กับการให้น้ำหนักผลผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ที่ค่า r เท่ากับ 0.52 และพบว่าค่า CCS. มีความสัมพันธ์กับค่า Brix อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($p < 0.01$) มีค่า r เท่ากับ 0.754

สรุปว่าพันธุ์ที่สามารถแนะนำให้เกษตรกรปลูกเพื่อให้ได้ผลผลิตสูง คือ สายพันธุ์ 94-2-200, K88-92 และสายพันธุ์ UT95-2-156 ซึ่งผลการวิเคราะห์ผลผลิตทั้ง 3 พันธุ์พบว่าไม่มีความแตกต่างทางสถิติ และพันธุ์ 94-2-200 เป็นพันธุ์ที่น่าสนใจมาก เพราะมี Brix สูง ปริมาณน้ำตาล/ตันอ้อยสูงสุด มีจำนวนลำ/กอและต่อไร่สูงสุด ให้น้ำหนัก/กอและต่อไร่สูงสุด อีก 2 พันธุ์ที่มีค่า CCS. สูงคือพันธุ์ K84-200 และ K88-92 ซึ่งเป็นพันธุ์ส่งเสริมและเป็นพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูก ส่วนพันธุ์อ้อยอารีย์ 1 นั้นมีองค์ประกอบผลผลิตที่น้อยกว่าพันธุ์ส่งเสริม หรือพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูก และน้อยกว่าพันธุ์ต้นแบบคือพันธุ์อู่ทอง 1

➤ ปีที่ 2 (ปีการผลิต 2551/52)

ผลการทดลอง เปรียบเทียบขององค์ประกอบผลผลิตของอ้อยอารีย์ 1 กับอ้อยพันธุ์ส่งเสริม และพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูก 2 พันธุ์ คือ พันธุ์อู่ทอง 1 และ K88-92 พบว่า ความสูงของอ้อยมากที่สุดคือ K88-92 เท่ากับ 3.37 ม. รองลงมาคือ อู่ทอง 1 และอารีย์ 1 เท่ากับ 3.27 และ 3.14 ม. ตามลำดับ และขนาดของลำต้นก็เป็นไปในลำดับเดียวกันกับความสูง คือเท่ากับ 3.05, 2.98 และ 2.89 ซม. ตามลำดับ พันธุ์ที่มีจำนวนปล้อง/ลำมากที่สุด คือ พันธุ์อู่ทอง 1 รองลงมาคือ K88-92 และอารีย์ 1 เท่ากับ 28.93, 26 และ 25.3 1 ปล้อง/ลำ ตามลำดับ เมื่ออ้อยอายุ 10 เดือน พบว่า อ้อยทั้ง 3 พันธุ์ ให้จำนวนลำ/กอไม่แตกต่างกันทางสถิติ โดยมีลำดับจากมากไปหาน้อยคือ พันธุ์อู่ทอง 1, อารีย์ 1 และ K88-92 จำนวนลำ/กอ เท่ากับ 6.11, 5.57 และ 5.56 ลำ/กอ ตามลำดับ ส่วนจำนวนลำ/ไร่ พบว่าพันธุ์อารีย์ 1 ให้จำนวนลำ/ไร่สูงสุด รองลงมาคือพันธุ์อู่ทอง 1 และ K88-92 เท่ากับ 8,576.92, 8,117.16 และ 7,430.97 ลำ/ไร่ ตามลำดับ พันธุ์ที่ให้น้ำหนักผลผลิตสูงที่สุดคือพันธุ์ K88-92 เท่ากับ 30.12 ตัน/ไร่ ขณะที่พันธุ์อู่ทอง 1 และพันธุ์อารีย์ 1 ให้ผลผลิตเท่ากับ 27.98 และ 27.18 ตัน/ไร่ ตามลำดับ เมื่ออ้อยอายุ 10 เดือน นำมาวิเคราะห์คุณภาพผลผลิต พบว่าพันธุ์อ้อยทั้ง 3 พันธุ์ให้ค่า Brix และค่า CCS. ใกล้เคียงกันและไม่แตกต่างกันทางสถิติ โดยให้ค่า Brix อยู่ระหว่าง 16.12-16.33% ส่วนค่า CCS. อยู่ระหว่าง 10.90-11.25

เมื่อเปรียบเทียบน้ำหนักผลผลิตของปีที่ 1 คือใช้ปุ๋ยตามการปฏิบัติของเกษตรกรปกติกับปีที่ 2 เมื่อใช้ปุ๋ยตามผลวิเคราะห์ดิน 4 คำรับ พบว่าน้ำหนักผลผลิตของปีที่ 2 จะเพิ่มขึ้นและสูงกว่าปีที่ 1 มากอยู่ในช่วง 51.8-114.5% และอ้อยอารีย์ 1 ตอบสนองต่อคำรับปุ๋ยเคมีมากที่สุด คือมีน้ำหนักผลผลิต 30.55 ตัน/ไร่ รองลงมาคือ เคมี+จุลธาตุ, อินทรีย์ และ เคมี+อินทรีย์ ซึ่งอ้อยอารีย์ 1 ให้ผลผลิตเท่ากับ 27.2, 26.1, และ 24.8 ตัน/ไร่ ตามลำดับ จึงแสดงให้เห็นว่าดินและปุ๋ยมีความสำคัญมากและเป็นหลักในการแสดงออกของศักยภาพผลผลิตของอ้อยพันธุ์ต่าง ๆ

จึงสรุปได้ว่าอ้อยอารีย์ 1 มีลักษณะทางพืชไร่และองค์ประกอบผลผลิตโดยรวม เช่น การแตกกอ ความสูงของลำเกี่ยวเกี่ยว เส้นผ่านศูนย์กลางลำ จำนวนปล้อง/ลำ และมีข้อมูลด้านคุณภาพผลผลิต เช่น ค่า

Brix และ CCS. ตลอดจนน้ำหนักผลผลิต/ไร่ ค่อนข้างว่าพันธุ์อ้อยที่ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้อยู่ในปัจจุบันทั้ง 2 พันธุ์ และคดียกกว่าพันธุ์ต้นแบบ (อู่ทอง 1) จึงไม่ควรแนะนำให้ปลูกอ้อยอารีย์ 1 และควรจะยุติการศึกษาใน phase ต่อไป

การทดลองที่ 3 : การศึกษาเรื่องโรคและแมลงศัตรูอ้อย

โรคอ้อย

➤ **ปีที่ 1** พบการเกิดโรคที่สำคัญในอ้อย 2 โรค คือ การเกิดโรคใบจุดสีน้ำตาล(Brown spot) และโรคเส้นใบแดง(Red Mid rib) ซึ่งได้ผลการทดลองดังนี้

1. การเกิดโรคใบจุดสีน้ำตาล จากตารางที่ 16 และ ตารางวิเคราะห์หว่าเรียนซ์ในภาคผนวกที่ 5.8 ผลการเปรียบเทียบระดับคะแนนเฉลี่ยของการเกิดโรคใบจุดสีน้ำตาลพบที่มีความแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง โดยแบ่งความแตกต่างได้ 4 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มที่ 1 คือมีระดับคะแนนเฉลี่ยการเกิดโรคน้อยที่สุดอยู่ในช่วง 0.07-0.90 คะแนน ได้แก่ อ้อยพันธุ์ K88-92, 94-2-200 และพันธุ์ K84-200 กลุ่มที่ 2 คือมีระดับคะแนนเฉลี่ยการเกิดโรคน้อย อยู่ในช่วง 2.11-2.64 คะแนน ได้แก่ อ้อยพันธุ์ UT1, อารีย์ 1, LF82-2122 และพันธุ์ Marcos กลุ่มที่ 3 คือ มีระดับคะแนนเฉลี่ยการเกิดโรคปานกลาง อยู่ในช่วง 3.03-3.51 คะแนน ได้แก่ อ้อยพันธุ์ TBy20-0535, UT95-2-156 และพันธุ์ TBy20-0154 กลุ่มที่ 4 มีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 4.30 คะแนน คืออ้อยพันธุ์ F156

2. การเกิดโรคเส้นใบแดง จากตารางที่ 17 และ ตารางวิเคราะห์หว่าเรียนซ์ในภาคผนวกที่ 5.8 ผลการเปรียบเทียบระดับคะแนนเฉลี่ยของการเกิดโรคเส้นใบแดง พบที่มีความแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ โดยแบ่งความแตกต่างได้ 3 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มที่ 1 คือ มีระดับคะแนนเฉลี่ยการเกิดโรคน้อยที่สุด อยู่ในช่วง 1.43-2.03 คะแนน ได้แก่ อ้อยพันธุ์ K88-92, TBy20-0154, 94-2-200 และK84-200 กลุ่มที่ 2 คือ มีระดับคะแนนเฉลี่ยการเกิดโรคน้อย อยู่ในช่วง 2.3-3.4 คะแนน ได้แก่ อ้อยพันธุ์ F156, LF82-2122, UT1 ,อารีย์ 1 และพันธุ์ TBy20-0535 กลุ่มที่ 3 คือ มีระดับคะแนนเฉลี่ยการเกิดโรคปานกลาง ได้แก่ อ้อยพันธุ์ Marcos และUT95-2-156 มีระดับคะแนนเฉลี่ยของการเกิดโรคเส้นใบแดงมากที่สุด คือ 3.59 และ3.91 คะแนน ตามลำดับ

➤ **ปีที่ 2** พบว่าไม่มีการระบาดของโรคเลย พบเพียงอาการของโรคใบขาวเพียง 2 กอ ในอ้อยสายพันธุ์อารีย์ 1 เท่านั้น จากจำนวนอ้อยทั้งหมดในแปลงทดลอง

แมลงศัตรูอ้อย

➤ **ปีที่ 1** พบแมลงศัตรูอ้อยที่สำคัญเพียงชนิดเดียวคือหนอนกออ้อย มีเปอร์เซ็นต์การเข้าทำลายในอ้อยทั้ง 11 พันธุ์อยู่ในช่วง 10-25% และไม่มีผลแตกต่างกันทางสถิติ อ้อยอารีย์ 1 มีแนวโน้มการถูกทำลายสูง (18.28% เป็นอันดับ 5 รองจาก K88-92, K84-200, 94-2-200, UT95-2-156 และ TBy 20-0535 ซึ่งมีการทำลายที่ 25.25(สูงสุด), 23.44, 22.86, 22.74 และ 22.25% ตามลำดับ และพบความ

แตกต่างกันระหว่างซ้ำ โดยมีช่วงการทำลายของหนอนกอน้อยที่สุดคือ 9.64% ในซ้ำที่ 2 และมากที่สุดคือ 24.12% ในซ้ำที่ 3

➤ ปีที่ 2 พบการเข้าทำลายของแมลงศัตรูอ้อยที่สำคัญ 2 ชนิด คือ หนอนกอสีขาว (*Scirpophaga excerptalis*) และหนอนกอลายจุดใหญ่ (*Chilo tumidicostalis*) แต่ไม่พบความแตกต่างทางสถิติของการเข้าทำลายของหนอนกอสีขาวในอ้อยทั้ง 3 พันธุ์ พันธุ์อารีย์ 1 มีเปอร์เซ็นต์การเข้าทำลายมากที่สุด (1.6 %) ส่วนพันธุ์ K88-92 และ พันธุ์อุทอง 1 มีเปอร์เซ็นต์การเข้าทำลายน้อยคือ 0.95% และ 0.89% ตามลำดับ ส่วนการเข้าทำลายของหนอนกอลายจุดใหญ่ มีความแตกต่างระหว่างพันธุ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง ($p < 0.01$) โดยพันธุ์ K88-92 มีการทำลายมากที่สุดคือ 10.78% รองลงมาคือพันธุ์ อารีย์ 1 และ พันธุ์อุทอง 1 ซึ่งไม่มีความแตกต่างทางสถิติ คือเท่ากับ 5.42 และ 5.30% ตามลำดับ ในการใช้ปุ๋ย 4 คำรับ พบว่ามีการทำลายของหนอนกอลายจุดใหญ่สูงสุดในคำรับปุ๋ยเคมี+ อินทรีย์ รองลงมาคือคำรับเคมี, อินทรีย์ และเคมี+จุลธาตุ เท่ากับ 7.86 , 7.32 , 7.10 และ 6.37 % ตามลำดับ ในหนอนกอสีขาวพบการทำลายในลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ การทำลายในคำรับปุ๋ยเคมีจะสูงสุด และรองลงมาคืออินทรีย์ สูงกว่าเคมี+จุลธาตุ และเคมี+อินทรีย์ ตามลำดับ

6. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

6.1 อ้อยสายพันธุ์อารีย์ 1 ที่ได้จากการ sub-culture ในการเลี้ยงเนื้อเยื่ออ้อยพันธุ์อุทอง 1 ที่เรียกว่า “somaclonal variation” นั้น ไม่พบลักษณะแตกต่างทางพฤกษศาสตร์ที่ใช้ในการจำแนกพันธุ์อ้อยอย่างชัดเจนจากพันธุ์ต้นแบบคือ พันธุ์อุทอง 1 อาจเนื่องมาจากการใช้ somatic tissue ของพันธุ์ต้นแบบคือ พันธุ์อุทอง 1 ซึ่งเป็นพันธุ์ที่คงที่จากการคัดพันธุ์ที่ได้มาตรฐานของกรมวิชาการเกษตร

6.2 ในการใช้ปุ๋ยคำรับต่าง ๆ ตามผลการวิเคราะห์ดิน เพื่อหาศักยภาพผลผลิตสูงสุดของพันธุ์นั้น พบว่าให้ผลผลิตสูงกว่าการปลูกและการใช้ปุ๋ยเหมือนเกษตรกรทั่วไปในทุกพันธุ์ที่ทดลอง โดยมีน้ำหนักผลผลิตของปีที่ 2 เพิ่มขึ้นและสูงกว่าปีที่ 1 มากอยู่ในช่วง 51.8-114.5% ดังตารางที่ 15 จึงแสดงให้เห็นว่าดินและปุ๋ยมีความสำคัญมากและเป็นหลักในการแสดงออกของศักยภาพผลผลิตของอ้อยพันธุ์ต่าง ๆ และพบว่าเมื่อการทดลองสม่ำเสมอและแม่นยำจะพบว่าในอ้อยพันธุ์รับรองหรือสายพันธุ์ที่ดีจะแสดงศักยภาพตรงต่อสายพันธุ์เสมอ

6.3 องค์ประกอบของผลผลิตและความทนทานต่อโรคและแมลงของอ้อยอารีย์ 1 มีลักษณะดีกว่าพันธุ์ต้นแบบคืออ้อยอุทอง 1 และพันธุ์อ้อยส่งเสริมที่เกษตรกรนิยมปลูกในปัจจุบันคือ พันธุ์ K88-92 ซึ่งเป็นพันธุ์ของสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม และพันธุ์ดีเด่นพันธุ์ใหม่ของกรมวิชาการเกษตร คือ 94-2-200 และ UT 95-2-156 (ปัจจุบันเป็นพันธุ์ส่งเสริมอุทอง 8) จึงไม่ควรใช้พันธุ์อารีย์ 1 เป็นพันธุ์แนะนำและควรยุติการศึกษาใน phase ต่อไป

6.4 ในปีที่ 1 อ้อยอารีย์ 1 แสดงการถูกทำลายโดยหนอนกอสูงมากถึง 18.28% และสูงเป็นรองอันดับ 5 ในปีที่ 2 ที่อ้อยอายุ 7 เดือน พบว่าหนอนกออ้อยลายจุดใหญ่มีการทำลายสูงสุดในคำรับ

ปุ๋ยเคมี+อินทรีย์ รองลงมาคือเคมี, อินทรีย์ และเคมี+จุลธาตุ ตามลำดับ ส่วนการทำลายของหนอนกอสีขาวย ก็เป็นไปในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือในตำรับเคมีสูงสุด รองลงมาคืออินทรีย์, เคมี+จุลธาตุ และเคมี+อินทรีย์ ตามลำดับ แสดงว่าการเพิ่มปุ๋ยตำรับต่าง ๆ มีผลต่อการเลือกเข้าทำลายของหนอนกอทั้ง 2 ชนิด การค้นพบนี้ควรจะได้รับ ความสนใจและศึกษาต่อเพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงว่าปุ๋ยต่างตำรับมีอิทธิพล ในทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาของอ้อยและการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการทำลายของหนอนกออ้อย หรืออาจมีผลต่อสภาพแวดล้อม เช่น การสร้าง microclimate ในพื้นที่ปลูกเปลี่ยนไปอาจ เนื่องจากอ้อยมีขนาดลำใหญ่ขึ้น ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการป้องกันกำจัดได้ในอนาคต

7. การนำไปใช้ประโยชน์

7.1 ให้ความรู้ที่ดีและเป็นข้อมูลวิชาการที่สามารถใช้ประโยชน์ข้อมูลว่าอ้อยอารีย์ 1 ที่ได้จาก somaclonal variation นั้น ไม่มีลักษณะทางพฤกษศาสตร์ที่แตกต่างจากพันธุ์ต้นแบบคือ พันธุ์อู่ทอง 1

7.2 ถึงแม้ว่าจากการสรุปข้อมูลข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในข้อ 6 ว่าไม่คุ้มที่จะนำอ้อยพันธุ์อู่ทอง 1 ไปใช้ประโยชน์ให้เกษตรกรก็จริง แต่การศึกษานี้เป็นประโยชน์เพราะเป็นตัวอย่างที่ดีในกรณีศึกษาเรื่อง somaclonal variation ซึ่งมักจะไม่มีใครให้ศึกษาเนื่องจาก somaclonal variation เป็นการเกิดที่ยากมาก (กล่าวกันหมู่นักพันธุศาสตร์ว่า 1 ในล้าน)

7.3 ได้ข้อมูลสนับสนุนเชิงวิชาการที่เป็นประโยชน์ว่าอ้อยพันธุ์ 94-2-200 และ UT95-2-156 หรือ ปัจจุบันเป็นพันธุ์อู่ทอง 8 รวมทั้งอู่ทอง 1 ที่เป็นพันธุ์รับรองและส่งเสริม และได้จากการปรับปรุงพันธุ์ โดยหน่วยงานที่มีความน่าเชื่อถือ เช่น กรมวิชาการเกษตร สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทรายเป็นพันธุ์ที่คงที่มีความแน่นอนและตรงต่อสายพันธุ์ในการการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ปุ๋ย

7.4 ควรแนะนำให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยและตำรับปุ๋ยที่เหมาะสม ตามผลการวิเคราะห์ดินในแต่ละพื้นที่ปลูกเพราะสามารถเพิ่มผลผลิตได้ 50-100 %

7.5 ได้ประโยชน์ในการประหยัดงบประมาณของรัฐ โดยการศึกษาอ้อยอารีย์ 1 ใน phase ต่อไป